

В. В. Молдован, Л. І. Чулінда

КОНСТИТУЦІЙНІ
ПРАВА,
СВОБОДИ
ТА ОБОВ'ЯЗКИ
ЛЮДИНИ
І ГРОМАДЯНИНА

УДК 341.231.14(477)(075.8)

ББК 67.400.7(4Укр)я73

М 75

*Гриф надано
Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
(Лист № 1.4/18-Г-68.1 від 09.01.2009 р.)*

Рецензенти:

Бородін І. Л. – доктор юридичних наук, професор (Національний авіаційний університет);

Трофанчук Г. І. – кандидат історичних наук, професор (Київський національний лінгвістичний університет).

785244

М 75 Молдован В. В. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина [текст] : навч. посіб. / В. В. Молдован, Л. І. Чулінда; – К. : «Центр учбової літератури», 2022. – 206 с.

ISBN 978-617-673-039-2

У навчальному посібнику надається характеристика основним конституційним правам, свободам та обов'язкам людини і громадянина, висвітлюються гарантії конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Значну увагу приділено аналізу рішень Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини, що сприятиме модернізації освітньої діяльності в контексті європейських вимог.

УДК 341.231.14(477)(075.8)
ББК 67.400.7(4Укр)я73

ISBN 978-617-673-039-2

© Молдован В. В., Чулінда Л. І., 2022.

© «Видавництво «Центр учбової літератури», 2022.

Вступ	5
Глава 1. Права людини: загальна характеристика	9
1.1. Становлення та розвиток прав людини	11
1.2. Поняття та елементи правового статусу людини і громадянина	16
1.3. Об'єктивне та суб'єктивне право	18
1.4. Поняття та ознаки прав і свобод людини й громадянина	22
1.5. Класифікація конституційних прав і свобод людини та гро- мадянина	26
1.6. Конституційні обов'язки людини і громадянина та держави. . . .	29
1.7. Принцип пріоритету прав і свобод людини і громадянина	37
Глава 2. Особисті (громадянські) права людини і громадянина	41
2.1. Право людини на життя та повагу до її гідності.	44
2.2. Право на свободу та особисту недоторканність	52
2.3. Право на недоторканність житла та право на таємницю лис- тування і телефонних розмов	59
2.4. Право на невтручання в особисте та сімейне життя	62
2.5. Право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань	68
2.6. Право на інформацію	71
2.7. Право на відшкодування за рахунок держави чи органів міс- цевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди	76
Глава 3. Політичні права людини і громадянина	89
3.1. Право на вільний вибір місця проживання, на свободу пере- сування	91
3.2. Право на свободу об'єднання в політичні партії та громадсь- кі організації.	92
3.3. Право на мирні зібрання	98
3.4. Право на звернення до органів державної влади	100
3.5. Право на участь в управлінні державними справами	104
Глава 4. Економічні права людини і громадянина	110
4.1. Право приватної власності.	111
4.2. Право користування об'єктами державної та комунальної власності	119
4.3. Право на підприємницьку діяльність	127

Глава 5. Соціальні права людини і громадянина	137
5.1. Право на працю	141
5.2. Право на страйк	145
5.3. Право на відпочинок	148
5.4. Право громадян на соціальний захист.	151
5.5. Право на житло.	154
5.6. Право на достатній життєвий рівень.	156
5.7. Право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування	159
5.8. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.	162
Глава 6. Культурні права людини і громадянина	167
6.1. Право на освіту.	169
6.2. Свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості	174
6.3. Право на свободу світогляду і віросповідання.	179
Глава 7. Гарантії конституційних прав та обов'язків людини і громадянина	184
7.1. Поняття конституційно-правових гарантій	186
7.2. Захист прав і свобод Конституційним Судом України за зверненням фізичних та юридичних осіб.	195
7.3. Міжнародно-правові гарантії.	198
7.4. Звернення до Європейського суду з прав людини	204